

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Rs 691906 21 Spp
Sarajevo, 18.03.2021. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine, u postupku Općinskog suda u Sarajevu po tužbi tužitelja Ekrema Joldića i Mirnesa Zukanovića, koje zastupa punomoćnica Mihada Bašić, advokatica iz Srebrenika, protiv tuženog "BBM" d.o.o. Sarajevo, kojeg zastupaju punomoćnici Goran Varunek i Plamenko Čustović, advokati iz Sarajeva, radi isplate potraživanja iz radnog odnosa, rješavajući po zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja podnesenog od Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 691906 18 Rs od 01.02.2021. godine, na sjednici sudija Građanskog odjeljenja, održanoj dana 18.03.2021 god. donio je slijedeću:

O D L U K U

Odbacuje se zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja Općinskog suda u Sarajevu br. 65 0 Rs 691906 18 Rs od 01.02.2021. godine, kao nepotpun.

O b r a z l o ž e n j e

Kod Općinskog suda u Sarajevu u predmetu br. 65 0 Rs 691906 18 Rs u toku je parnični postupak po tužbi tužitelja protiv tuženog, radi isplate potraživanja iz radnog odnosa. Tužbom se traži da sud obaveže tuženog da, zbog neosnovanog obogaćenja na ime više obustavljenih a neuplaćenih mjesečnih iznosa za doprinose za PIO, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, prvotužitelju, za period 01.02.2013. do 03.07.2017. godine isplati ukupno 18.000,00 KM, a drugotužitelju za period 01.10.2013. do 31.08.2017. godine ukupan iznos od 15.300,00 KM, sve sa zakonskim zateznim kamatama.

Tužitelji tužbeni zahtjev temelje na činjenicama da su sa tuženim duži niz godina u radnom odnosu, na osnovu ugovora o radu za obavljanje poslova u njegovoj poslovnoj jedinici u Njemačkoj(inostranstvu) pod nazivom „BBM d.o.o. Niederlassung Mulheim an Dieter-aus-Siepen-Platr 1“45468 Mulhem, sa periodičnim trajanjem u skladu sa potrebama poslodavca. Za vrijeme trajanja radnog angažmana tužitelji su primali plaću u navedenoj poslovnoj jedinici, uz izdavanje platnih listi na kojima je bio jasno naznačen novčani iznos namijenjen za plaćanje doprinosa, a koji bi bili plaćeni u Bosni i Hercegovini, kao i novčani iznosi po osnovu solidarnosti. Naknadnom provjerom tužitelji su došli do saznanja da im poslodavac nije vršio uplate doprinosa u naznačenim iznosima, nego je vršio manje uplate, dok je preostali dio zadržavao za sebe i na taj način ostvarivao materijalnu korist neosnovanim bogaćenjem, koji tužitelji potražuju ovom tužbom.

Tuženi je osporio tužbeni zahtjev u cjelosti.

Podneskom od 30.12.2020. godine punomoćnica tužitelja je predložila prvostepenom sudu pokretanje postupka za rješavanje spornih pravnih pitanja, proizišlih iz predmetnog postupka, ali i iz drugih tužbi po drugom pravnom osnovu tužitelja i drugih lica protiv istog tuženog, a kojim se traži utvrđenje prava na staž sa uvećanim trajanjem za svakih 12 mjeseci,

tako da se radni staž i uplata doprinosa računaju za 17 mjeseci, s obzirom da su tužitelji obavljali poslove rudara.

Tim prijedlogom su određena pravna pitanja kao sporna od tč.1. do tč.16., jer je protiv tuženog podneseno oko 250 tužbi, koje su većinom u fazi pripremnog ročišta tj. postupak ni po jednoj tužbi nije okončan.

Prijedlog tužitelja je dostavljen tuženom na izjašnjenje, koji je svojim podneskom od 27.01.2021. godine osporio prijedlog za pokretanje postupka rješavanja spornih pravnih pitanja ocjenjujući da isti nisu od značaja za odluke u konkretnim parnicama, te da se redovni postupak nastavi.

Pravna pitanja koja su postavljena kao sporna, glase:

1. Da li se i na podružnicu privrednog društva sa sjedištem i registracijom u FBiH, a koja podružnica je registrovana u inostranstvu, primjenjuju direktno zakoni FBiH, konkretno Zakon o radu, Zakon o PIO, Zakon o doprinosima, ili je takva podružnica izuzeta od primjene ovih zakona?

2. Da li tužiteljima, s obzirom da tuženi nije proveo postupak utvrđivanja radnih mjesta (član 33. Zakona o PIO FBiH) i nije donio interne akte kojima se navode radna mjesta na kojima se računa staž osiguranja sa uvećanim trajanjem, shodno odredbama Zakona o PIO FBiH, te da Federalno ministarstvo rada i socijalne politike nije donijelo pravilnik radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja staža po tom osnovu, pripada pravo na uvećani staž za poslove radnog mjesta rudar koje su obavljali po ugovorima zaključenim sa tuženim kao što to pravo pripada radnicima Rudnik uglja „Kreka“ d.o.o. Tuzla i Rudnik Olovo „Geomot“ d.o.o. koji obavljaju poslove radnog mjesta rudara na prostoru FBiH („Službene novine FBiH“, broj 81/18) i da li se eventualno to njihovo pravo gasi ukoliko svoje poslove obavljaju na radnom mjestu rudara u rudnicima van teritorija BiH, a za tuženog poslodavca? Naglašava se da se na ovo radno mjesto ne može primijeniti član 34. Zakona o PIO FBiH, s obzirom da kantonalni, federalni i drugi državni zakoni nisu to izričito propisali.

3. Da li se može prema odredbama Zakona o obligacionim odnosima FBiH (član 210.) smatrati neosnovanim obogaćenjem zadržavanje dijela novca obustavljanog od plaća tužitelja na ime uplate doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti ako poslodavac primjenjuje odredbu člana 7. Zakona o doprinosima FBiH, te izvrši manju uplatu doprinosa na naznačene fondove od iznosa koje je obustavio po tom osnovu od plaća tužitelja i razliku zadrži za sebe?

4. Da li podružnica privrednog društva u smislu zadovoljavanja uvjeta javnog konkursa za dodjelu detašmana u SR Njemačkoj po osnovu sporazuma između Vlade R BiH i Vlade SR Njemačke o zapošljavanju radnika bosanskohercegovačkih preduzeća sa sjedištem u R BiH u svrhu izvršavanja ugovora o izvođenju radova u SR Njemačkoj koji je zaključen 1995. godine („Službeni list R BiH“, broj 16/95) čini sastavni dio privrednog društva sa sjedištem u FBiH koje učestvuje u konkursu i da li se na njega primjenjuje važeće zakonodavstvo FBiH.

5. Da li uposlenik privrednog društva sa sjedištem i registracijom u FBiH upućen na rad u podružnicu domaćeg privrednog društva u inostranstvu gubi svojstvo uposlenika domaćeg privrednog društva koje ga je uputilo na rad u inostranstvo u svoju podružnicu i koje zakonodavstvo se primjenjuje na takvog radnika u pogledu prava i obaveza iz radnog odnosa, konkretno penzijskog i invalidskog osiguranja, domaće ili inostrano?

6. Da li su radnici upućeni na detašman radnici bosanskohercegovačkog privrednog društva koje ih je poslalo na detašman ili inostranog preduzeća sa kojim je njihov poslodavac imao, po osnovu zaključenog međudržavnog sporazuma između Vlade R BiH i Vlade SR Njemačke o zapošljavanju radnika bosanskohercegovačkih preduzeća sa sjedištem u R BiH u

svrhu izvršavanja ugovora o izvođenju radova u SR Njemačkoj koji je zaključen 1995. godine, zaključen ugovor o izvođenju radova, i kod kojeg su obavljali konkretan rad a sa kojim nisu zaključivali nikakve ugovore o radu? Odnosno, da li se radi o radnicima upućenim na rad u inostranstvo iz člana 25. Zakona o radu FBiH i da li se na takve radnike primjenjuju važeći zakoni FBiH (konkretno Zakon o radu, Zakon o PIO, Zakon o računovodstvu i reviziji, Zakon o obligacionim odnosima, Zakon o parničnom postupku) ili, kako to tuženi tvrdi, neki inostrani zakoni i koji?

7. Da li prema važećem zakonodavstvu FBiH kojima se regulišu prava i obaveze uposlenika i poslodavca postoji pravna mogućnost da se radnicima uredno obračunavaju i uplaćuju doprinosi na plaću, a da istovremeno nisu radnici privrednog društva koje im je doprinose obračunalo i uplatilo i da im platne liste izdaje neko drugo privredno društvo? Konkretno, može li jedno privredno društvo u istom obračunskom periodu vršiti obračun i isplatu plaće a drugo privredno društvo istovremeno na tu plaću istim radnicima vršiti obračun i uplatu doprinosa?

8. Da li je prema važećim zakonskim odredbama FBiH moguće vršiti obračun i uplatu doprinosa i prikazati plaću fizičkim licima koji nisu uposlenici tog privrednog društva nego su uposlenici nekog inostranog pravnog subjekta-preduzeća?

9. Da li je prema važećim zakonskim odredbama FBiH dopustivo da se radnicima u jednom obračunskom periodu obračunaju i uplate doprinosi, a da im se ne isplati plaća na koju su predmetni doprinosi obračunati i uplaćeni za taj obračunski period, te da ne postoji obaveza isplate te plaće?

10. U situaciji kada poslodavac izbjegava dati prepis platnih listi za radnike ili je iste nemoguće ili znatno otežano pribaviti, da li je prema važećim zakonskim odredbama moguće potraživanja radnika utvrđivati i dokazivati na osnovu uporednih platnih listi radnika koji su radili za istog poslodavca u istom periodu na istim poslovima i da li se na takvim dokazima može temeljiti sudska odluka (u kontekstu primjene člana 77. Zakona o radu FBiH, u vezi sa članovima 134., 135. i 136. Zakona o parničnom postupku FBiH)?

11. Da li se sadržaj isprava, konkretno ugovora o radu i njegovih odredbi te platnih listi i visina obustava plaće može dokazivati svjedocima, tj. da li se može primijeniti član 135 ZPP FBiH, s obzirom da od istih zavisi odluka suda u meritumu?

12. Da li su ugovori o radu i platne liste zajedničke isprave za obje strane, uposlenika i poslodavca, u smislu stava 2. člana 135. Zakona o parničnom postupku FBiH?

13. Da li je privredno društvo koje ima podružnicu u inostranstvu dužno primjenjivati odredbu člana 31. Zakona o računovodstvu i reviziji FBiH, kojim je propisano da su platne liste isprave koje se čuvaju trajno?

14. Da li se činjenice da tuženi poslodavac iznosi tvrdnju da ne posjeduje zajedničke isprave (ugovore o radu i platne liste), da ne postupa po nalogu suda ili po istim postupima samo djelomično, ispostavlja neobjektivne enormne troškovnike za izdavanje fotokopija svojih isprava, i poriče da raspolaže istim i da iste nije ni izdavao, može cijeliti u smislu stava 5. člana 135. ZPP FBiH u korist tužitelja, da li je sud o tome dužan donijeti procesno rješenje radi daljeg toka postupka, i da li takve činjenice dopuštaju dokazivanje osnova i visine tužbenih zahtjeva dokazima koji se odnose na uporedne radnike tuženog koji su radili na istim poslovima, pod istim uvjetima u istim vremenskim periodima kao i tužitelji?

15. Da li je prvostepeni sud dužan primijeniti odredbu člana 385. ZPP-a FBiH u situaciji kada parnična stranka prihvata platiti razumne i objektivne troškove za pribavljanje traženih zajedničkih isprava i odrediti realnu i objektivnu visinu predujma troškova za pribavljanje tih isprava?

16. Radi ujednačavanja sudske prakse pred jednim sudom, radi ubrzanja raspravljanja i smanjenja troškova sudskih postupaka, da li, u skladu sa načelom ekonomičnosti, treba primijeniti član 83. Zakona o parničnom postupku FBiH i vršiti spajanje istovrsnih predmeta,

posebno u situaciji kada je jedan postupajući sudija zadužen sa više takvih sudskih postupaka i kada u jednom sudu jedan broj sudija primjenjuje navedeni član i vrši spajanje sudskih postupaka kojima je zadužen, pa čak i sa postupcima u predmetima kojima postupajući sudija u momentu podnošenja zahtjeva za spajanje prvobitno nije bio zadužen a čije se spajanje traži? Da li je neprimjenjivanje navedenog člana i neprihvatanje prijedloga za spajanje sudskih postupaka od strane jednog broja sudija u suprotnosti sa načelom ekonomičnosti i ujednačavanjem sudske prakse i da li se takvim stavom nanosi šteta parničnim strankama u smislu trajanja sudskih postupaka i uvećanja sudskih troškova? Da li se na takav način povređuje načelo jednakosti stranaka pred sudom?

Općinski sud u Sarajevu je prihvatio prijedlog predlagača i podnio ovom sudu zahtjev za rješavanje postavljenih pravnih pitanja kao sporna, kako je predložila punomoćnica tužitelja.

Sopstvenim tumačenjem prvostepenog suda kao podnosioca zahtjeva, u odnosu na pravna pitanja od tč. 1. do tč. 9, navedeno je da se ta pitanja odnose na primjenu materijalnih prava u svakom konkretnom slučaju, a ne o spornim pravnim pitanjima, da pitanja od tč.10. do tč.15. tužitelji postavljaju u vezi predloženih dokaza (ugovora o radu sa ugovorima o upućivanju i aneksima ugovora o upućivanju na privremeni rad i platnih listi kao zajedničkih isprava za obje stranke) koje ne posjeduju, a čije dostavljanje problematizira tuženi, a da pitanja pod tč.16. prvostepeni sud smatra da uopće ne postoji dilema u pogledu tumačenja i primjene odredbe člana 83. ZPP, koja se odnosi na spajanje postupaka, pa da tako ne postoji ni potreba za rješavanjem spornih pravnih pitanja koja su samo tužitelju sporna.

Ocjenjujući uslove za pokretanja postupka rješavanja spornog pravnog pitanja, Vrhovni sud Federacije je utvrdio da je prvostepeni sud, na prijedlog punomoćnika tužitelja, zahtjevom pokrenuo postupak pred ovim sudom radi rješavanja spornog pravnog pitanja, u smislu člana 61a. stav (1) Zakona o parničnom postupku¹(u daljem tekstu ZPP), jer se pred prvostepenim sudom vodi veći broj parnica između istih i drugih tužitelja protiv istog tuženog.

Međutim, da bi se pristupilo postupku rješavanja spornih pravnih pitanja, zahtjev podnosioca, u smislu čl. 61b) st.(1) ZPP, treba da sadrži:

- kratak prikaz utvrđenog stanja stvari u konkretnoj pravnoj stvari,
- navode stranaka o spornom pravnom pitanju i
- razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja, te
- sopstveno tumačenje prvostepenog suda o spornom pravnom pitanju.

U konkretnom slučaju podnosilac zahtjeva je sačinio kratak prikaz stvari, navode stranaka o spornim pravnim pitanjima, sopstveno tumačenje, ali nije naveo razloge zbog kojih se sudu obraća za rješavanje spornih pravnih pitanja, jer je u sopstvenom tumačenju jasno naglasio da za sud nema spornih pravnih pitanja.

U tom smislu valja naglasiti da, kada stranka podnese prijedlog za rješavanje spornog pravnog pitanja, prvostepeni sud nije u obavezi podnijeti zahtjev Vrhovnom sudu Federacije, već može sam procijeniti potrebu i postojanje spornog pravnog pitanja za sud, a ne za stranku, te u skladu sa tim navesti razloge zbog kojih se obraća sa zahtjevom. Ti razlozi mogu biti među ostalim, nejasna ili neprecizna norma zakona u odnosu na činjenično stanje u konkretnoj parnici, a koja se primjenjuje i u drugim postupcima pred tim sudom.

¹ Službene novine FBiH, broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15.

Kada u zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja nisu navedeni svi elementi propisani čl. 61b) st.(1), u vezi sa čl. 61a) st.(1) ZPP-a, u koje spada navođenje razloga zbog kojih se prvostepeni sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja, zahtjev podnosioca je nepotpun zbog čega je u konkretnom slučaju, primjenom člana 61c. st. (1) ZPP, Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH, u skladu sa pravilima postupka za usvajanje pravnih stavova iz čl. 13. Poslovnika o radu Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH, na svojoj sjednici održanoj 18.03.2021. godine, donijelo odluku kojom se zahtjev podnosioca odbacuje kao nepotpun.

Predsjednica Građanskog odjeljenja

Slavica Čindrak, s.r.